เกณฑ์บอกความหมายของอัตตกริยาในภาษาฝรั่งเศส
Les critères des distinctions de sens des verbes pronominaux

สัญชัย สุลักษณานนท์
Sanchai Suluksananon

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการนำเสนอเกณฑ์สำหรับแยกแยะความหมายของอัตตกริยาในภาษาฝรั่งเศสตามที่ปรากฏในบริบท เนื่องจากอัตตกริยาในภาษาฝรั่งเศสมีคุณสมบัติเฉพาะและสามารถแสดงความหมายได้หลายหลากไม่ว่าจะเป็นความหมายสะท้อนหาประธาน ความหมายซึ่งกันและกัน หรือความหมายกรรมวาจก ความหลากหลายนี้สร้างปัญหาในการตีความให้กับผู้ศึกษาภาษาฝรั่งเศสชาวไทยไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแบบเรียนหรือแม้แต่หนังสือไวยากรณ์ก็มักไม่อธิบายจำแนกความให้ชัดเจนในเรื่องนี้ เกณฑ์ที่นำเสนอในบทความนี้ได้จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลที่รวบรวมได้จากวารสารฉบับหนึ่งและมีทั้งเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ รวมทั้งวจีวิภาคซึ่งอาจมีปรากฏในบางโอกาส

Abstract

This article introduces some criteria that could make a distinction between the meanings of French « verbes pronominaux » in context. Pronominal verbs have a variety of meanings: reflexive, reciprocal or passive. This causes some difficulties for Thai learners and grammar books do not have any explanation about this point. The presented criteria come from an analysis of data collected in a magazine including syntactical criteria, semantic criteria and also morphologic criteria.

อัตตกริยา (verbes pronominaux) ในภาษาฝรั่งเศสเป็นรูปกริยาพิเศษกลุ่มหนึ่งซึ่งมีคำสรรพนามนำหน้า และคำสรรพนามนี้ต้องผันรูปไปตามประธานเสมอ หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสในปัจจุบันมักเน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนการกระจายกริยาพร้อมสรรพนาม (conjugaison) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติมเพศพจน์ให้ถูกต้องเมื่อเป็นรูปอดีตกาล (accord du participe passé) เพราะมีกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ที่ต้องจดจำมากมาย ทั้งยังมีข้อยกเว้นซึ่งยุ่งยากและสลับซับซ้อนอย่างมาก แต่ในส่วนของความหมายแล้วแทบไม่มีคำอธิบายเลย หรือเท่าที่มีก็เป็นคำอธิบายแบบคร่าวๆ ประหนึ่งว่ากริยาเหล่านี้เหมือนกับกริยาอื่นๆ มิได้มีลักษณะพิเศษใดที่สมควรขยายความ และเมื่อลองเปิดหนังสือไวยากรณ์ก็จะพบว่าส่วนใหญ่อธิบายความหมายของอัตตกริยา

ไว้เพียงเพื่อสะดวกแก่การจัดประเภทเท่านั้น อนึ่งหนังสือไวยากรณ์แต่ละเล่มก็มีการแบ่งประเภทแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่าอัตตกริยาในภาษาฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ อัตตกริยาแท้ (pronominaux proprement dits หรือ essentiellement pronominaux) อัตตกริยาแสดงความหมายสะท้อนหาประธาน (réfléchi) อัตตกริยาแสดงความหมายซึ่งกันและกัน (réciproque) และอัตตกริยาแสดงความหมายเป็นกรรมวาจก (passif) แต่แทบไม่มีเล่มใดอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าความหมายเหล่านี้มีสิ่งใดเป็นเครื่องช่วยแยกแยะ หรือมีเกณฑ์ใดช่วยแบ่งว่าเมื่อใดจะมีความหมายอย่างไร

อัตตกริยาแท้หมายถึงอัตตกริยาซึ่งไม่มีกริยารูปปกติควบคู่ด้วยและจำเป็นต้องปรากฏในรูปอัตตกริยาเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือต้องมีสรรพนามผันรูปตามประธานนำหน้ามาก่อนเสมอ เช่น s'évanouir, s'écrier, เป็นต้น การใช้อัตตกริยาประเภทนี้ตามที่ปรากฏในฐานข้อมูลซึ่งรวบรวมได้นั้นมีน้อยมากเมื่อเทียบกับการใช้อัตตกริยาทั้งหมด (จำนวนครั้ง 56/686 และจำนวนกริยา 10/341) ได้แก่ s'abstenir (3 ครั้ง), s'emparer (3 ครั้ง), s'envoler (4 ครั้ง), se méfier (3 ครั้ง), se moquer (5 ครั้ง)[1], se soucier[2] (2 ครั้ง) se souvenir[3] (9 ครั้ง), se suicider (2 ครั้ง), se targuer (3 ครั้ง) สำหรับอัตตกริยาซึ่งมีการกระจายรูปเพียงรูปเดียวคือกับประธาน il - impersonnel นั้นได้แก่ s'agir (22 ครั้ง) ซึ่งพจนานุกรมจัดให้อยู่ในหัวข้อเดียวกับกริยาปกติ agir ทั้งๆ ที่ปัจจุบันกริยาทั้งสองรูปมีความหมายและการใช้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

สรรพนามซึ่งวางอยู่หน้าอัตตกริยาประเภทนี้ไม่อาจแยกออกต่างหากได้เนื่องจากกลมกลืนเข้ากับกริยาอย่างแนบแน่น ไม่ได้มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์หรือทำหน้าที่เป็นกรรมเช่นเดียวกับกรณีของอัตตกริยาสะท้อนหาประธานหรือแสดงความหมายซึ่งกันละกัน นอกจากนั้นแล้วก็มิได้มีค่าทางอรรถศาสตร์เช่นเดียวกับอัตตกริยาอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีสรรพนามหน้ากริยาทำหน้าที่บอกความหมายใหม่แตกต่างจากกริยารูปธรรมดา เป็นที่น่าเสียดายว่าไม่มีเกณฑ์ใดช่วยบอกให้รู้ว่าอัตตกริยานั้นๆ เป็นอัตตกริยาแท้ ต้องอาศัยการจดจำและความคุ้นเคยหรือเปิดพจนานุกรมตรวจสอบเท่านั้นโดยต้องค้นหาที่อักษรตัวแรกของกริยา มิใช่อักษร s ของสรรพนาม se ทั้งๆ ที่เป็นอักษรเริ่มต้นคำและเป็นส่วนหนึ่งของกริยา ประธานของอัตตกริยาแท้ประเภทนี้สามารถเป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ขึ้นอยู่กับความหมายของกริยาว่าต้องการอรรถลักษณ์ใด ไม่มีข้อจำกัดเหมือนอัตตกริยากลุ่มอื่น ซึ่งเราจะได้พบต่อไปข้างหน้า ดังนั้นงานชิ้นนี้จึงมิได้นำอัตตกริยาแท้มาเข้ากรอบพิจารณา

อัตตกริยาอีกกลุ่มหนึ่งก็สมควรจัดอยู่ในประเภทเดียวกันนี้ เพราะถึงแม้ว่าสามารถปรากฏได้ทั้งในรูปอัตตกริยาและรูปกริยาปกติก็ตาม แต่ทั้งสองรูปก็จะมีความหมายแตกต่างกัน เช่น douter (hésiter à croire à/mettre en question) กับ se douter (pressentir/avoir l'intuition de), adresser (faire parvenir à/exrpimer) กับ s'adresser à (parler à/être destiné à), ฯลฯ บางครั้งมีผู้จัดอัตตกริยาประเภทนี้ไว้ในกลุ่มสะท้อนหาประธาน แต่ความจริงแล้วไม่ได้มีความหมายดังนั้น เพราะสรรพนามหน้ากริยาเหล่านี้ไม่อาจแยกออก

---

[1] ในภาษาวรรณกรรม v.moquer มีการใช้ในรูปกริยาปกติ แต่โดยทั่วไปแล้วมักปรากฏในรูปอัตตกริยา se moquer

[2] ในการใช้แบบเก่า v.soucier สามารถใช้เป็นสกรรมกริยารูปปกติได้ แต่ปัจจุบันมักใช้ในรูปอัตตกริยา se soucier

[3] ในภาษาวรรณกรรม v.souvenir สามารถใช้เป็นกริยารูปปกติกับประธานสรรพนาม il - impersonnel ได้ แต่ภาษาสมัยใหม่โดยเฉพาะในภาษาพูดมักใช้เป็นรูปอัตตกริยา se souvenir

ต่างหากได้และไม่ได้มีหน้าที่เป็นกรรม มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่มีค่าทางอรรถศาสตร์ กล่าวคือช่วยสร้างความหมายใหม่แก่กริยา ดังนั้นอัตตกริยาประเภทนี้จึงได้ชื่อว่าเป็นอัตตกริยาตามโอกาสหรือโดยบังเอิญ occasionnellement หรือ accidentellement pronominaux) และอัตตกริยากลุ่มนี้ก็เช่นเดียวกับกรณีข้างต้น กล่าวคือไม่มีเกณฑ์ใดช่วยแยกแยะ ต้องเปิดหาความหมายในพจนานุกรมเท่านั้น

อัตตกริยาบางคำนั้น เมื่อลองเปิดพจนานุกรม จะเห็นว่ามีความหมายได้หลายหลาก เช่น s'apercevoir สามารถแสดงความหมายทุกอย่างเท่าที่รูปอัตตกริยาสามารถแสดงได้ อันดับแรกให้ความหมายใหม่แตกต่างจากกริยาปกติ ดังนั้นจึงจัดอยู่ในประเภทอัตตกริยาแท้ (แบบที่สอง) มีความหมายว่า prendre conscience de, se rendre compte de–Il s'apercoit de son erreur. อันดับที่สองแสดงความหมายสะท้อนหาประธานซึ่งหมายถึง voir sa propre image–Il s'apercoit dans le miroir. อันดับที่สามแสดงความหมายซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายถึง se voir mutuellement–Ils s'apercoivent dans la rue. และอันดับสุดท้ายแสดงความหมายกรรมวาจกซึ่งหมายถึง être aperçu, pouvoir être vu–Cette imperfection ne s'apercoit que de près. แต่จะรู้ได้อย่างไรว่าเมื่อใด s'apercevoir มีความหมายอย่างไรแน่ พจนานุกรมไม่ได้ให้ความกระจ่างในจุดนี้ เพียงแต่ให้ความหมายทั้งหมดเท่าที่กริยาตัวนี้สามารถมีได้เท่านั้น อัตตกริยาบางตัวอาจมีความหมายจำกัดมากกว่า เช่น s'allonger สามารถแสดงความหมายสะท้อนหาประธาน (Paul s'allonge sur l'herbe.) และกรรมวาจก (La séance s'allonge interminablement.) แต่ไม่แสดงความหมายซึ่งกันและกัน การที่อัตตกริยาในภาษาฝรั่งเศสมีความหมายได้หลากหลายเช่นนี้เป็นปัญหาในการทำความเข้าใจหรือการตีความหมายไม่น้อย ถ้าหากมีเกณฑ์ช่วยแยกแยะก็จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจกับประโยคได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ดังนั้นจุดประสงค์ของบทความชิ้นนี้คือพยายามค้นหาว่าอัตตกริยามีสิ่งใดเป็นเกณฑ์ซึ่งพอที่จะช่วยแยกแยะความหมายอันหลายหลาก ถึงแม้ว่าบางครั้งอาจมิได้ให้ความกระจ่างชัดทีเดียว แต่ก็อาจจำกัดการตีความหมายให้แคบลง งานชิ้นนี้เน้นการใช้อัตตกริยาในภาษาเขียนเป็นหลัก เนื่องจากอาศัยฐานข้อมูลจากวารสาร *Le Point* (vendredi 23 mars 2001, n°1488) จำนวน 300 หน้า ซึ่งพบการใช้อัตตกริยาทั้งหมดรวม 686 ครั้ง แต่มีอัตตกริยาจำนวน 341 คำ เพราะกริยาบางคำมีใช้ซ้ำหลายครั้ง เช่น se faire ใช้สูงสุดถึง 16 ครั้ง (ไม่ได้นับรวม se faire + infinitif), s'agir 12 ครั้ง, se trouver 10 ครั้ง เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจพบการใช้อัตตกริยาในภาษาพูดบ้างในกรณีที่เป็นการอ้างคำพูดของผู้อื่นโดยตรง (discours direct)

การศึกษาฐานข้อมูลเท่าที่รวบรวมมานั้นทำให้สามารถกล่าวได้ว่า เกณฑ์สำคัญซึ่งช่วยแยกแยะความหมายของอัตตกริยานั้นขึ้นอยู่กับประธาน เนื่องจากประธานและกริยามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นเกณฑ์จำแนกความหมายของกริยาจึงต้องอาศัยคุณสมบัติของคำนามหรือคำที่มีค่าเทียบเท่าทางวากยสัมพันธ์ (équivalent syntaxique) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ เกณฑ์ทั้งสองนี้ใช้ผสมผสานกันเพื่อช่วยแยกแยะความหมายของอัตตกริยาในสามประเภทที่เหลือซึ่งได้แก่ ความหมายสะท้อนหาประธาน ความหมายซึ่งกันและกัน และความหมายกรรมวาจก ท้ายสุดอาจมีเกณฑ์ทางวจีวิภาคเข้ามาสนับสนุนสองเกณฑ์หลักข้างต้น

1. เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ (Critères syntaxiques)

สามานยนามหรือคำนามทั่วไปในภาษาฝรั่งเศสต้องประกอบไปด้วยเพศ (genre) และพจน์ (nombre) แต่สิ่งที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์สำคัญในการตีความหมายของอัตตกริยานั้นได้แก่พจน์เท่านั้น เพศของคำนามไม่สำคัญเลย นอกจากนั้นแล้วโครงสร้างของอัตตกริยาเองก็ช่วยจำกัดความเป็นไปได้ในการตีความหมายในระดับหนึ่ง

พจน์ซึ่งแบ่งออกเป็นเอกพจน์ (singulier) และพหูพจน์ (pluriel) ช่วยแยกแยะความหมายของอัตตกริยาได้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างความหมายสะท้อนหาประธานกับความหมายซึ่งกันและกัน แต่ไม่มีผลต่อความหมายกรรมวาจกซึ่งประธานเป็นได้ทั้งเอกพจน์และพหูพจน์

ถ้าประธานเป็นเอกพจน์ อัตตกริยาสามารถมีความหมายได้เพียงสองอย่างเท่านั้นคือ

สะท้อนหาประธาน

117 [...] on ne *s'est* jamais *posé* la question des conditions de travail.

124 Que faire ? *se demanda* alors l'avatar du Bouddha.

และกรรมวาจก

145 La reprise du procès intenté à Mme Deviers-Joncour et à MM. Dumas et Le Floch-Prigent *s'est faite* dans une relative discretion télévisée.

154 Etat communiste - le portrait peint de Lénine *se voit* dans de nombreux villages-, [...].

แต่ถ้าประธานเป็นพหูพจน์ นอกจากจะแสดงความหมายได้แบบเดียวกับกรณีของเอกพจน์แล้ว ยังสามารถบอกความหมายซึ่งกันและกันได้อีกด้วย อัตตกริยาในกรณีนี้สามารถแสดงความหมายได้ทั้งสามอย่าง คือ

สะท้อนหาประธาน

18 Pour la première fois, les Américains pouvaient cocher plusieurs cases pour *se définir* ethniquement.

11 Ils [ceux qui, au RPR ou à l'Elysée, n'ont pas pu ou pas voulu convaincre Jean Tiberi de se retirer de la compétition municipale] *se sont acheté* la paix avec Tiberi.

กรรมวาจก

18 Or, si les réformes auxquelles je travaille *se concrétisent*, nous arriverons « en rupture de stock » judiciaire en juillet 2002.

136 Au delà du pur fétichisme, ces documents alimentent la recherche littéraire dont les travaux *se découvrent* ici ... sur ordinateur.

และซึ่งกันและกัน

49 [...] les deux hommes *se sont* pourtant beaucoup vus.

49 Delanoë confiait qu'avec Jospin ils *se téléphonaient* << pour commenter le match >>.

จะเห็นว่าความเป็น "เอกพจน์" หรือ "พหูพจน์" ของประธานถือเป็นเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ช่วยบอกความหมายของอัตตกริยาได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "เอกพจน์" ซึ่งช่วยจำกัดความเป็นได้ให้น้อยลงเพราะไม่สามารถแสดงความหมายซึ่งกันและกันได้ เนื่องจากความหมายนี้ต้องปรากฏควบคู่กับความเป็นพหูพจน์เสมอ ดังนั้นความเป็นไปได้ที่เหลือก็คือความหมายสะท้อนหาประธานและความหมายซึ่งกันและกัน ในกรณีของกรรมวาจกนั้นต้องอาศัยอรรถลักษณ์สิ่งมีชีวิตหรือสิ่งไม่มีชีวิตเข้ามาช่วยในการตีความหมายซึ่งจะกล่าวถึงถัดไปข้างหน้า

เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เกี่ยวกับพจน์สามารถสรุปได้ด้วยตารางดังนี้

พจน์ \ ความหมาย	สะท้อนหาประธาน	ซึ่งกันและกัน	กรรมวาจก
เอกพจน์	/	-	/
พหูพจน์	/	/	/

นอกจากเรื่องพจน์แล้ว โครงสร้างของอัตตกริยาเองก็เป็นเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์อีกเกณฑ์หนึ่งซึ่งช่วยจำกัดความเป็นไปได้ เมื่อใดก็ตามที่อัตตกริยามีกรรมตรงตามหลังมา อัตตกริยานั้นจะแสดงความหมายได้สองอย่างคือสะท้อนหาประธานและซึ่งกันและกัน

202 Car aujourd'hui, les grands de ce monde–George Soros, Luciano Benetton, Ted Turner ou Sylvester Stallone–ont réalisé son rêve fou et *se sont offert des domaines* dont les superficies dépassent celles de trois départements français.

22 La décision finale appartient au tribunal, présidé par Sophie Portier, qui, après avoir entendu les plaidoiries de la défense, devait *se donner* au moins *quatre semaines* pour rendre un jugement motivé.

เราสามารถตัดความหมายกรรมวาจกทิ้งไปได้ทันที เพราะอัตตกริยาแสดงความหมายนี้ไม่อาจมีกรรมตรงตามหลังมาอีกได้ เนื่องจาก "ผู้ถูกกระทำ" จะต้องทำหน้าที่ประธานของประโยคเช่นเดียวกับประโยคที่ใช้กริยากรรมวาจกปกติ แต่จุดประสงค์ในการใช้แตกต่างกัน การใช้รูปอัตตกริยาแสดงความหมายกรรมวาจกเป็นการลบผู้กระทำออกไป ไม่ต้องการกล่าวถึงหรือไม่อาจบอกได้ (innommable) ดังนั้นจึงไม่มีการผู้กระทำ

ไว้อีก ต่างจากการใช้รูปกรรมวาจกที่ใช้กริยาปกติซึ่งยังคงสามารถเติมข้างหลังได้ว่าใครเป็นผู้กระทำ [1]

หนังสือไวยากรณ์หรือแบบเรียนส่วนใหญ่กล่าวว่าในการใช้อัตตกริยากรรมวาจกนั้นผู้กระทำกริยาตามหลังบุพบท par ต้องไม่ปรากฏ แต่ในหนังสือ *Grammaire du français classique et moderne* นั้น R.L. Wagner และ J. Pinchon แสดงตัวอย่างประโยคจากนักเขียนยุคคลาสสิคซึ่งชี้ให้เห็นว่ารูปอัตตกริยาสามารถใส่ผู้กระทำได้ [2]

Cette secte *se fortifie par ses ennemis plus que par ses amis.* (Pascal)

Cependant *par Baucis* le festin se prépare. (La Fontaine)

Les permissions de copier (les tableaux du musée du Louvre) s'accordent *par le directeur,* lorsqu'on est présenté par un artiste connu. (P. Mérimée)

ความจริงแล้วการระบุผู้กระทำกริยาเป็นลีลาเฉพาะของนักประพันธ์ในสมัยก่อน การใช้ทั่วไปในปัจจุบันมิได้เป็นเช่นนั้นอีกต่อไปแล้ว เมื่อใช้อัตตกริยาแสดงความหมายกรรมวาจก จะต้องไม่ปรากฏผู้กระทำ หนังสือไวยากรณ์ *Larousse de la grammaire* เขียนเอาไว้ดังนี้

Le pronominal passif ne reçoit pas de complément d'agent. On ne dit pas **Ces poteries se fabriquent en Provence par des artisans ;* on peut alors employer le passif proprement dit (*sont fabriquées par*)[3].

นอกจากนั้นแล้วฐานข้อมูลการใช้อัตตกริยาความหมายกรรมวาจกช่วยยืนยันข้อนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะไม่มีอัตตกริยาความหมายกรรมวาจกในตัวอย่างประโยคใดเลยตามหลังด้วยบุพบท par + ผู้กระทำกริยา

เราสามารถสรุปได้ด้วยตารางดังนี้

ความหมาย / กรรมตรง	สะท้อนหาประธาน	ซึ่งกันและกัน	กรรมวาจก
มีกรรมตรง	/	/	-
ไม่มีกรรมตรง	/	/	/

อย่างไรก็ตามมีอัตตกริยาแสดงกรรมวาจกอีกประเภทหนึ่งคือ se faire, se laisser, s'entendre, se voir + infinitif [4] สามารถตามหลังด้วยกรรมตรง เพราะประธานไม่ได้มาจากกรรมตรง แต่มาจากกรรมรอง

---

[1] J. POPIN, *Précis de grammaire fonctionnelle du français 1. Morphosyntaxe*, Nathan Université, Paris, 1993, หน้า 23.

[2] R.L. WAGNER, J. PINCHON, *Grammaire du français classique et moderne, Edition revue et corrigée*, Hachette, Paris, 1962, หน้า 293.

[3] *Larousse de la grammaire*, Librairie Larousse, Paris, 1983, หน้า 13.

[4] ดูหัวข้อ 2. เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

ของประโยคกรรตุวาจก (voix active)

A ce moment, la belle Anna lui jure un amour éternel ...

มีความหมายเหมือนกับ

il s'entend (se voit, se fait) jurer un amour éternel ...[1]

กรรมตรงยังปรากฏอยู่ได้ เพราะเป็นกรรมของกริยาที่ไม่กระจาย (infinitif) นอกจากนั้นแล้วอัตตกริยากรรมวาจกประเภทนี้ยังมีคุณสมบัติแตกต่างจากอัตตกริยากรรมวาจกธรรมดาอีกประการหนึ่งคือสามารถแสดงผู้กระทำกริยาได้ โดยจะอยู่หลังบุพบท par เช่นเดียวกับโครงสร้างกรรมวาจกปกติ

74 Et notamment une pratique acrobatique des dirigeants de l'arsenal ; à l'heure des réductions d'effectifs, ils *se faisaient « prêter » des employés par des entreprises amies*, ...

79 Elle (la Turquie) aurait probablement cedé aux sirènes de l'islamisme, *se serait* détachée de l'Europe et *laissé emporter par le vertige de périlleuses nostalgies ottomanes.*

สรุปแล้วการอาศัยเฉพาะเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ช่วยได้เพียงจำกัดการตีความหมายให้แคบลงในระดับหนึ่ง บางครั้งจึงต้องอาศัยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์หรืออรรถลักษณ์ของประธานมาผสานเพื่อช่วยให้ความหมายกระจ่างและชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ (Critères sémantiques)

อรรถลักษณ์ (sèmes) ของนามวลีทำหน้าที่ประธานซึ่งสามารถนำมาใช้พิจารณาในการตีความหมายของอัตตกริยานั้นได้แก่ อรรถลักษณ์สิ่งมีชีวิต (animé) และอรรถลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต (inanimé)

เมื่อประธานเป็นสิ่งมีชีวิต อัตตกริยาสามารถมีความหมายได้สองอย่างคือ

ความหมายสะท้อนหาประธาน

101 « C'est, explique-t-elle, un ensemble microbien très complexe qui permet de *se nourrir*, mais aussi de se soigner, grâce aux propriétés extraordinaires des levures, moisissures et bactéries [...] ».

176 Dans le train, les passagers *se sont organisé* une petite vie, rythmée par les gares, les arrêts dans les villages.

และความหมายซึ่งกันและกัน

69 Les deux hommes *se sont connus* en mai 1993 par l'entremise d'un responsable

---

[1] T. TOMASSONE, *Pour enseigner la grammaire*, Delagrave Pédagogie, Paris, 1996, หน้า 154.

de Thomson, Christian Jallabert.

70 Trois amis *se donnent* de leurs nouvelles, entre 1967 et 1979, par lettres ou par de brèves rencontres.

และเมื่อนำเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ไปประกอบกับเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็จะช่วยเจาะจงความหมายของอัตตกริยาได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ประธานเป็นเอกพจน์ซึ่งจะช่วยตัดความหมายซึ่งกันและกันออกไปได้อย่างเด็ดขาด ในกรณีนั้นอัตตกริยาจะมีความหมายได้เพียงอย่างเดียวคือสะท้อนหาประธาน

66 Jack Lang peut *se consoler* en se disant que, pour cause de non-cumul, il aurait de toute façon été contraint de lâcher Blois.

145 Avec une préférence pour les réussites crapuleuses, parce qu'il faut reconnaître qu'il est plus facile de raconter de quelle manière une femme *s'est vendue* que d'expliquer les raisons pour lesquelles on a attribué le prix Nobel d'économie.

ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากประธานเป็นพหูพจน์ เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ก็ไม่ช่วยให้ความหมายกระจ่างขึ้น อัตตกริยาก็ยังคงมีความหมายเป็นได้ทั้งสะท้อนหาประธานและซึ่งกันและกัน จำเป็นต้องอาศัยบริบทเข้าช่วยตีความหมายของอัตตกริยาตัวนั้น

ส่วนในกรณีที่ประธานเป็นคำนามไม่มีชีวิต อัตตกริยาสามารถมีความหมายเป็นกรรมวาจกได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปแล้วสิ่งไม่มีชีวิตไม่สามารถประกอบกิจกรรมใดๆ ได้ด้วยตัวเอง เป็นได้แต่ผู้ถูกกระทำเท่านั้น

145 [...], pour les spères où *s'abolissent* les règles, où tout fait ventre.

145 La reprise du procès intenté à Mme Deviers-Joncour et à MM. Dumas et Le Floch-Prgent *s'est faite* dans une relative discrétion télévisée.

217 La thérapie analytique, cela *s'apprend*, et sérieusement.

ถ้าหากลองเปลี่ยนประธานจากสิ่งไม่มีชีวิตเป็นสิ่งมีชีวิต จะเห็นว่าความหมายมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นการสะท้อนหาประธาน

206 Aujourd'hui, il [le beurre d'Echiré] *s'exporte* vers les Etats-Unis, l'Europe du Nord ou l'Asie du Sud-Est.

⇨ Aujourd'hui, les sportifs *s'exportent* vers les Etats-Unis, l'Europe du Nord ou l'Asie du Sud-Est.

หรือซึ่งกันและกัน

218 et ils [les échanges] *se poursuivent* avec la même ardeur.

⇨ et les loups *se poursuivent* avec la même ardeur.

ในทางกลับกันเมื่อลองแทนประธานสิ่งมีชีวิตด้วยสิ่งไม่มีชีวิต ก็จะพบว่าความหมายสะท้อนหาประธาน หรือความหมายซึ่งกันและกันมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเป็นกรรมวาจก

49 A aucun moment on ne *s'est dit* "Mais pourquoi a-t-il dit ça, pourquoi est-il allé faire ça", le truc qu'il faut rattraper en catastrophe.

⇨ A aucun moment ceci ne *s'est dit* "Mais pourquoi a-t-il dit ça, pourquoi est-il allé faire ça", le truc qu'il faut rattraper en catastrophe.

49 Les deux hommes *se sont* pourtant beaucoup *vus*.

⇨ Ces chemises *se sont* pourtant beaucoup *vues*.

หนังสือแบบเรียนสอนภาษาฝรั่งเศสหลายเล่มรวมทั้งคู่มือผู้สอนมักกล่าวว่ารูปกรรมวาจก (être + participe passé) และอัตตกริยาความหมายกรรมวาจกสามารถแทนที่กันได้

Café Crème 3 méthode de français (หน้า 178)

« la forme passive est souvent remplacée par une phrase impersonnelle avec *on* ou par une forme pronominale. »

Fréquence Jeunes 3, Guide du professeur (หน้า 90)

« On peut en effet souvent éviter l'emploi du passif dans la langue parlée en employant l'indéfini « On » (ou des formes pronominales) ».

Reflet 2 méthode de français, Guide pédagogique (หน้า 69)

« En production, on peut souvent remplacer le passif par *on* + verbe actif ou, dans certains cas, par un verbe pronominal ».

จากตัวอย่างข้างต้นนั้นมีเพียง Guide pédagogique ของแบบเรียน *Reflet 2 méthode de français* เท่านั้นที่บอกว่าในบางกรณี (dans certains cas) แต่ก็มิได้ให้รายละเอียดไปมากกว่านั้นว่าเป็นกรณีใดบ้างที่สามารถแทนที่กันได้และกรณีใดบ้างไม่สามารถแทนที่กันได้

งานของสุดารัตน์ พุทธพงษ์[1] เกี่ยวกับการทดลองใช้รูปอัตตกริยาแสดงความหมายกรรมวาจกแทนโครงสร้างประโยคแบบกรรมวาจกโดยแท้ แสดงให้เห็นว่าการแทนที่กันนั้นเป็นไปได้น้อยมาก ทั้งมิอาจกระทำ

---

[1] S. BUDDHAPONG, *Etude de la substitution de la forme passive (être + participe passé) par la forme pronominale à partir d'un corpus dans le quotidien français « Le Monde »*, mémoire de maîtrise, Université Thammasat, 2001.

ได้โดยง่ายหรือเป็นไปโดยอัตโนมัติ แต่มีเงื่อนไขและพบอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในแง่วากยสัมพันธ์หรืออรรถศาสตร์ ประการแรกการแทนที่จะทำได้เฉพาะในกรณีที่ประธานเป็นสิ่งไม่มีชีวิตเท่านั้น ถ้าประธานเป็นสิ่งมีชีวิตก็ทำไม่ได้ ประธานของโครงสร้างกรรมวาจกปกติเป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต แต่ประธานของอัตตกริยากรรมวาจกจะต้องเป็นสิ่งไม่มีชีวิตเท่านั้น ถ้าหากเป็นสิ่งมีชีวิต อัตตกริยาจะเปลี่ยนความหมายเป็นอื่นทันที แบบฝึกหัดการแทนที่กันระหว่างรูปกรรมวาจกกับอัตตกริยากรรมวาจกเท่าที่ปรากฏประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อชี้ให้เห็นว่าทั้งสองสามารถแทนที่กันได้ สิ่งที่อาจเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการแทนที่ถูกตัดทิ้งไปจนหมดสิ้น ประธานของประโยคจะเป็นสิ่งไม่มีชีวิตเสมอและผู้กระทำกริยาตามหลังบุพบท **par** ก็ไม่มีปรากฏ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีความยุ่งยากมากกว่านั้น บรรทัดฐานเป็นเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่ง กฎการแทนที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกกรณี บางประโยคแม้จะถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ แต่อาจไม่มีใครใช้กันเช่นนั้นก็เป็นได้ เจ้าของภาษาเท่านั้นที่จะบอกได้ว่าใช้เช่นนั้นถูกต้องจริงหรือไม่

ถึงแม้จะมิได้ติดเงื่อนไขทางอรรถลักษณ์แล้ว ก็มิได้หมายความว่าอัตตกริยากับกรรมวาจกปกติจะแทนที่กันได้อย่างสมบูรณ์แบบโดยที่ยังคงรักษาความหมายเดิมไว้ได้ทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมักทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงด้วยไม่มากก็น้อย ในทางภาษาศาสตร์นั้นไม่มีการพ้องความหมายอย่างสมบูรณ์แบบ

กริยากระจายในภาษาฝรั่งเศสนั้นนอกจากจะบ่งบอกการกระทำหรือสภาพแล้วยังแสดงกาล (**temps**) และลักษณะกาล (**aspect**) อีกด้วย องค์ประกอบสุดท้ายนี้เองที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเมื่อลองแทนที่กัน

45 Ce résultat déroutant *s'explique* assez facilement.

⇨ Ce résultat déroutant *est* assez facilement *expliqué*.

54 Simplement, à Lyon, tout ne *se joue* pas politiquement au sein du conseil municipal.

⇨ Simplement, à Lyon, tout n'*est* pas politiquement *joué* au sein du conseil municipal.

เมื่อลองเปรียบเทียบโครงสร้างกริยาทั้งสองประเภท จะเห็นความแตกต่างของลักษณะกาลได้ชัด ถึงแม้ว่าทั้งอัตตกริยาและรูปกรรมวาจกปกติจะแสดงความหมายกรรมวาจกเหมือนกัน แต่รูปอัตตกริยาแสดงถึงการดำเนินต่อเนื่องของการกระทำและยังไม่สิ้นสุด (**aspect inaccompli**) ในขณะที่รูปกรรมวาจกปกติแสดงถึงการสิ้นสุดแล้ว (**aspect accompli**)[1]

อาจกล่าวได้ว่าการแทนที่โดยยังคงความหมายเดิมไว้ได้ทุกประการนั้นมีเพียงกรณีเดียว ก็คือกรณีที่อัตตกริยาแสดงสภาพ (ตัวอย่างเช่น **se fonder, se composer** เป็นต้น) สามารถแทนที่ได้ด้วย **être + participe passé** :

---

[1] R.L. WAGNER, J. PINCHON, op.cit, หน้า 293.

Mon opion *se fonde* sur des faits.

Mon opion *est fondée* sur des faits.

Cet édifice *se compose* de trois bâtiments.

Cet édifice *est composé* de trois bâtiments.

เฉพาะกรณีนี้กระบวนการแทนที่เป็นไปโดยไม่มีอุปสรรคทั้งทางวากยสัมพันธ์และทางอรรถศาสตร์ เนื่องจากอัตตกริยาประเภทนี้มิได้มีความหมายเป็นกรรมวาจก แต่เป็นกริยาแสดงสภาวะธรรมดาแท้จริง มิใช่สภาวะซึ่งเป็นผลจากการกระทำที่สิ้นสุด อัตตกริยาเหล่านี้จัดเป็นประเภทอัตตกริยาตามโอกาส (occasionnellement pronominaux)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าในกรณีที่ประธานเป็นสิ่งมีชีวิตหรือเป็นมนุษย์ อัตตกริยาย่อมไม่สามารถแสดงความหมายกรรมวาจกได้ อย่างไรก็ตามภาษาฝรั่งเศสก็ยังมีทางออกอื่นโดยอาศัยรูปกริยาอื่นสำหรับประธานสิ่งมีชีวิตในการแสดงความหมายกรรมวาจก se faire, se laisser, s'entendre, se voir + infinitif.

33 Au final, il [Vittini] *se faisait remettre* des chèques par les caissiers.

43 [...] il n'est pas question que Jacques Chirac *se laisse dépouiller* de « ses » victimes !

58 « Non, on attend encore quelques chiffres », *s'entend-elle répondre* par celle qui pourtant a déjà, à cette heure, largement battu Catherine Trautmann.

66 Naguère adulé pour son panache, Lang *se voit reprocher* de n'être pas assez terne, d'avoir réalisé un « mur de Ben » au lieu de pistes cyclables.

เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์สามารถสรุปได้ด้วยตารางดังนี้

ความหมาย / อรรถลักษณ์	สะท้อนหาประธาน	ซึ่งกันและกัน	กรรมวาจก
สิ่งมีชีวิต	/	/	-
สิ่งไม่มีชีวิต	-	-	/

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าเมื่อประธานเป็นสิ่งไม่มีชีวิต โดยทั่วไปแล้วอัตตกริยาจะแสดงความหมายกรรมวาจก แต่ยังมีสิ่งไม่มีชีวิตอีกจำพวกหนึ่งซึ่งมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือสามารถเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงสภาพได้ด้วยตัวเองเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต เช่น le soleil, la lune, le jour, la nuit, ฯลฯ อัตตกริยาที่ใช้กับคำนามประเภทนี้จะไม่แสดงความหมายกรรมการก แต่เป็นความหมายสะท้อนหาตัวเอง

151 Le soleil se couche tôt.

อย่างไรก็ตามคำนามประเภทนี้ก็จะใช้อัตตกริยาแสดงความหมายสะท้อนหาประธานเพียงไม่กี่คำเท่านั้น ที่พบเห็นและใช้เป็นปกติก็คือ se lever และ se coucher เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้วยังมีคำนามประเภทสถาบันทางสังคม องค์กร หน่วยงาน ประเทศ ฯลฯ ซึ่งมีกลุ่มคนเป็นองค์ประกอบสำคัญ คำนามเหล่านี้มีคุณสมบัติทางภาษาเหมือนกับมนุษย์ สามารถกระทำกริยาได้เอง และอัตตกริยาที่ใช้จะแสดงความหมายแบบสะท้อนหาตัวเองหรือซึ่งกันและกันในบางครั้ง

114 En vendant sa participation ? Ce n'est pas au programme. Avec aux commandes un Noël Goutard. Seillière *se donne* le temps d'une réflexion d'où l'hypothèse d'une cession ne peut pas être absente.

5 et elle (la droite) ne *se connaît* pas elle-même.

การใช้คำนามระบุถึงสิ่งไม่มีชีวิตในเชิงอุปมาประหนึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตหรือบุคลาธิษฐาน (personification) ก็มีปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง

200 Dans cette Sibérie argentine où *le soleil et la glace se chamaillent* depuis des siècles et où l'œil se perde à force chercher un repère à l'horizon, quelques hommes.

โดยปกติแล้ว se chamailler จะใช้กับประธานซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต แต่ในกรณีมีบุคลาธิษฐานหรือสมมติ le soleil และ la glace เป็นเสมือนบุคคลสองคน ดังนั้นจึงแสดงความหมายซึ่งกันและกัน

ท้ายสุดเมื่อนำเอาเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์มาผสมผสานเข้ากับเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ ความหมายของอัตตกริยานั้นก็มักจะปรากฏให้เห็น แต่ถ้าหากยังคงเกิดความกำกวมในการตีความหมาย ก็อาจใช้เกณฑ์ทางวจีวิภาคอีกอย่างหนึ่งเข้ามาช่วยเสริมความเข้าใจ

3. เกณฑ์ทางวจีวิภาค (Critères morphologiques)

เมื่อประธานเป็นพหูพจน์และเป็นสิ่งมีชีวิต อัตตกริยาสามารถตีความได้สองอย่างคือทั้งความหมายสะท้อนหาประธานและความหมายซึ่งกันและกัน ประโยคก็อาจกำกวม สามารถตีความหมายได้สองอย่าง

131 [...] nous *nous demandons* si la machine va repartir.

138 Tandis que le Salon du livre ferme ses portes et qu'on *se félicite* de la fréquentation, la vente continue.

อย่างไรก็ตามเพื่อช่วยแก้ไขความกำกวม ภาษาฝรั่งเศสใช้วิธีเติมองค์ประกอบอื่นซึ่งเข้ามาไขความให้กระจ่างขึ้น ในกรณีที่ต้องการให้อัตตกริยาแสดงความหมายซึ่งกันและกันมักปรากฏคำกริยาวิเศษณ์ประเภท mutuellement, réciproquement หรือ l'un l'autre เข้ามาช่วยกำจัดความกำกวม[1] คำอธิบายนี้ปรากฏใน

---

[1] R.L. WAGNER, J. PINCHON, op.cit., หน้า 290.

หนังสือไวยากรณ์แทบทุกเล่มก็ว่าได้ แต่ถึงแม้จะเป็นเกณฑ์ที่ถือได้ว่าชัดเจนก็ไม่ได้นำมาใช้อย่างเป็นระบบจริงๆ ในฐานข้อมูลนั้นการใช้อัตตกริยาแสดงความหมายซึ่งกันและกันไม่มีกริยาวิเศษณ์เหล่านี้ปรากฏช่วยให้ความกระจ่างเลย นั่นแสดงว่าเกณฑ์ทางวจีวิภาคนี้มิได้ใช้กันอย่างแพร่หลายพอที่จะยึดเป็นที่พึ่งได้

นอกจากนั้นแล้วความหมายซึ่งกันและกันยังสร้างได้ด้วยการเติมอุปสรรค (préfixe) entr(e)- หน้ากริยาเพื่อสร้างกริยาตัวใหม่ขึ้นมาและแสดงความหมายซึ่งกันและกัน เช่น s'entraccuser, s'entradmirer, s'entraider, s'entredévorer, s'entre-égorger, ฯลฯ

101 [...] grâce aux propriétés extraordinaires des levures, moisissures et bactéries qui *s'y entremêlent*, [...].

จะเป็นการดีไม่น้อยหากอุปสรรคนี้สามารถนำไปใช้ได้ในทุกกรณี แต่การทดลองเติมหน้ากริยาตัวอื่นๆ แสดงให้เห็นว่ากลไกของภาษามีความสลับซับซ้อนมากกว่านั้น อุปสรรค entr(e) - ไม่สามารถใช้เติมหน้ากริยาได้ทุกตัว ตัวอย่างเช่น *s'entredire, *s'entreféliciter ซึ่งไม่มีปรากฏในพจนานุกรม และในฐานข้อมูลการใช้อุปสรรค entre- มีปรากฏเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น ผู้เรียนชาวต่างประเทศย่อมไม่สามารถเติมอุปสรรคได้เองตามใจชอบ เพราะต้องคำนึงถึงการใช้จริงและบรรทัดฐานของเจ้าของภาษาด้วย นอกจากนั้นแล้วอัตตกริยากับความหมายซึ่งกันและกันเหล่านี้ไม่อาจกระจายกับประธานได้ทุกบุรุษ เพราะประธานต้องเป็นพหูพจน์เท่านั้น เช่นเดียวกับอัตตกริยาอื่นๆ เช่น se succéder เป็นต้น

159 En filant vers Hetta, sur une route spectaculaire, où bouleaux, sapins, lacs vastes comme la mer *se succèdent* en file ininterrompue, on se retrouve au cœur du pays.

สำหรับความหมายสะท้อนหาประธาน อัตตกริยาบางคำอาศัยอุปสรรค auto- ซึ่งหมายถึง "ตัวเอง" เติมเข้ามาข้างหน้า ตัวอย่างเช่น s'autodétruire, s'autoproclamer, s'autorépliquer เป็นต้น แต่เท่าที่พบในพจนานุกรมกริยากลุ่มนี้ก็มีอยู่น้อยมาก และบางครั้งก็มีความหมายค่อนข้างเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษ

59 Au nez et à la barbe de ses concurrents, elle [Fabienne Keller] *s'auto-investit*, provoquant un tollé sur sa « méthode à la Tiberi ».

130 « C'est vrai que nous avons failli plusieurs fois *nous autodétruire* completement, concède Tyler, [...].

130 En d'autres termes, Aerosmith n'a pas rajeuni que physiquement, il a également –en *s'autoproduisant* pour la première fois - sérieusement lifté sa musique.

อุปสรรคตัวนี้ช่วยเน้นความหมายสะท้อนหาประธานได้เป็นอย่างดี เมื่อทดลองตัดอุปสรรค auto- ของทั้งสองประโยคทิ้งไป ประโยคที่หนึ่งยังคงความหมายสะท้อนหาประธานเช่นเดิม แต่ในสองประโยคสุดท้ายความหมายสะท้อนหาประธานจะหายไปพร้อมกับอุปสรรค ในประโยคที่สองซึ่งมีประธานเป็นพหูพจน์นั้นมีแนวโน้ม

แสดงความหมายซึ่งกันและกัน และในประโยคที่สามความหมายของอัตตกริยาจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เพราะ **se produire** จะให้ความหมายใหม่ ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายสะท้อนหาประธานหรือความหมายซึ่งกันและกันแต่ประการใด จากฐานข้อมูลอาจกล่าวได้ว่าอุปสรรค **auto-** มักใช้เติมในกรณีที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น มิได้เป็นเกณฑ์ถาวร

เกณฑ์ทางวจีวิภาคนั้นถึงแม้จะแสดงความหมายซึ่งกันและกันและความหมายสะท้อนหาประธานได้ชัดเจนอย่างมาก แต่ก็มีลักษณะไม่ถาวร เพราะสามารถปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้ ไม่ใช่สิ่งซึ่งกลไกทางภาษาบังคับให้ต้องมี ต่างจากเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์หรือเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ซึ่งจำเป็นต้องมีปรากฏอยู่เสมอ

สรุป

อัตตกริยามีความสลับซับซ้อนทั้งในด้านไวยากรณ์และความหมาย แต่แบบเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับไวยากรณ์เพียงด้านเดียวโดยมิค่อยคำนึงถึงความหลากหลายของความหมายซึ่งเป็นปัญหาของผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสชาวต่างประเทศมิใช่น้อย การศึกษาเกณฑ์เหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ซึ่งต้องมีปรากฏอยู่เสมอช่วยให้ตีความหมายของอัตตกริยาได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตามอาจมีบางจุดซึ่งยังต้องศึกษาในรายละเอียดต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปรียบเทียบระหว่างโครงสร้าง **être + participe passé** และอัตตกริยาแสดงสภาพซึ่งมิได้มีความหมายเป็นกรรมวาจก ทั้งสองสามารถแทนที่กันได้โดยไม่มีเงื่อนไขจริงหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วเมื่อโครงสร้างต่างกันย่อมต้องมีบางสิ่งบางอย่างแตกต่างกันเสมอ

บรรณานุกรม

BUDDHAPONG S., *Etude de la substitution de la forme passive (être + participe passé) par la forme pronominale à partir d'un corpus dans le quotidien français « Le Monde »*, mémoire de maîtrise, Université Thammasat, 2001.

CAPELLE G., GIDON N., *Fréquence Jeunes 3, Guide du professeur*, Hachette, Paris, 1995.

_____., *Reflet 2 méthode de français, Guide pédagogique*, Hachette, Paris, 2000.

DELAISNE P., McBRIDE N., TREVISI S., *Crème 3 méthode de français*, Hachette, Paris, 1998.

Larousse de la grammaire, Librairie Lourousse, Paris, 1983.

POPIN J., *Précis de grammaire fonctionnelle du français 1. Morphosyntaxe*, Nathan Université, Paris, 1993.

TOMASSONE R., *Pour enseigner la grammaire*, Delagrave Pédagogie, Paris, 1996.

WAGNER R.L., PINCHON J., *Grammaire du français classique et moderne*, Edition revue et corrigée, Hachette, Paris, 1962.